

A Magyar Királyság a Habsburg Birodalomban

Javasolt feldolgozási idő: 60 perc

1. feladat

A feladat a XVIII. század eleji Magyarország történetéhez kapcsolódik.

Készíts a két forrás alapján rövid, 12–15 mondatos összefoglalást a XVIII. századi szervezett betelepítésekről! Térj ki arra, hogy milyen célok, érdekek miatt került sor a betelepítésre, a két forrásban melyek a közös érvek! Milyen kedvezményeket kaptak a telepések? Milyen egyéb célja volt a kormánynak a betelepítésekkel?

1. Gróf Károlyi Sándor 1712-es folyamodványa

„Magas Udvari Haditanács, jóakarató, kegyes és nagyra becsült uraim.

A magas Udvari Haditanács kétségtelenül eléggé ismeri, hogy Magyarország felső részeit Isten ostorai, a belső zavargások, a vést hozó járvány [pestis], a vizek káros áradása, a legyek és egerek csodálatos változásai és tömegei látogatták meg és sújtották, annyira, hogy lakosokban és mindenfajta barmokban hihetetlen mértékben súlyos veszteségeket szenvedtek és ezzel a közterhek és kötelezettségek vállalására elégtelenek lettek. A kedvező alkalom kínálkozásával nemcsak a magam java, de a közjó érdekében is szorgalmasan és minden erővel azon fáradozom, hogy svábokkal, akik a jelenlegi helyzetük következtében otthonukat elhagyni és betevő falatjukat más vidéken, különösen ebben az erősen elnéptelenedett hazában, keresni kénytelenek, az üres helységeket népessé tegyem, és így az említett lakossághiányt legalább részben kiegyenlítssem, egyúttal pedig a közterhek és kötelezettségek ellátásáról gondoskodjam és ami a legfőbb dolog, a katolikus vallás is inkább gyarapodhassék.

Minthogy azonban világosan látom, hogy e szándékom a magas Udvari Haditanács támogatása, különös kegye és jóakarata nélkül sikeresen meg nem valósítható, ezért a magam és a többiek nevében alázatosan kérem, hogy Magyarországon és más örökös tartományokban kinevezett helyi

parancsnokok támogatásával minden további fizetségtől, a harmincadosok és vámszedők részéről jövő zaklatástól mentesen, szabadon és késleltetés nélkül utazzanak, továbbá letelepedési helyükön néhány évig a közterhek alól mentesüljenek, és az összeírás vagy az ezredek tisztjei által gyakorolt újoncozás alól békében maradjanak, és az említett módon a király és az ország javáról haszonnal gondoskodni méltóztassék."

2. Kollonich Lipót javaslata, 1769

„Az alázatos bizottságnak egyhangú véleménye, hogy a Magyar Királyság benépesítésében a második mód, vagyis idegen népek szabad, önkéntes meghívása és befogadása lesz a leghasznosabb, és ehhez szükségesnek tartjuk, hogy a magyarországi új szerzeményi területeken a házakat és a telkeket általában néhány évre fel kell menteni minden adó és robot alól, és pedig a magyarok három, a németek pedig, hogy jobban odacsalogathatók legyenek és mivel a költségeik is nagyobbak, öt évet kapjanak, hogy ezalatt házukat tető alá tudják hozni, a földjüket pedig újból munkába venni és megművelni. Azt is világosan ki kell mondani, hogy ezek az alattvalók és parasztok nem földhöz kötöttek, amint részben gondolják, még kevésbé »örökös jobbágyok«, hanem szabad emberek a hazai törvényekben megállapított szabad költözési joggal és azoknak is kell maradniuk. Miközben a többieket egyformának tekintjük, mindig a németeket, különösen a császári Felsőged német örökös tartományaiból származókat közemberek és magas rangú személyiségek mások elé kötelesek helyezni, hogy az ország vagy legalább nagy része lassanként elnémetesedjék, a forradalmakra és nyugtalanságra hajlamos magyar vért a némettel lehessen mérsékelni, és ezáltal természetes örökös királya és ura iránti állandó hűségre és szeretetre nevelni."

